

Personal med befogenheter och skydd i säkerhets- eller ordningstjänst

Handläggare Jerker Stubbans jerker.stubbans@sj.se	Utgivare CS	Identitet SJF 616	Gäller fr o m 2009-03-01 Gäller tills vidare	Utgåva 1
---	----------------	-----------------------------	---	-------------

Innehåll:

1	Syfte	1
2	Avgränsning	1
3	Berörd personal	2
Bilaga 1	Utdrag ur lag (1975:688) om skydd för viss tjänsteutövning. Utdrag ur brottsbalken (1962:700)	3
Bilaga 2	Utdrag ur järnvägslagen (2004:519)	4
Bilaga 3	Utdrag förordning (1985:200) om järnvägs befordringsskyldighet m. m	5
Bilaga 4	Utdrag ur lag (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m.....	6
Bilaga 5	Utdrag ur lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik.....	7

1 Syfte

SJF 616 har som syfte

- att ange vilka personer vid SJ som omfattas av lagstiftningens benämningar "befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst" e.d.
- att presentera vad som enligt lagstiftningen gäller beträffande ordningsfrågor på tåg.

2 Avgränsning

Bestämmelserna i punkt 3 gäller för den personal vid SJ AB som tjänstgör vid produktionsområden vid divisionerna Service, Trafik och Fordon.

Bestämmelserna i punkt 3 gäller även för personal som tjänstgör vid produktionsområdena Norrlandståg och Merresor, om vd för SJ Norrlandståg AB respektive vd för Merresor i Sverige AB särskilt har beslutat det.

3 Berörd personal

Vid SJ används uttrycket '**personal med befogenheter och skydd i säkerhets- eller ordningstjänst**'. Uttrycket sammanfattar det som benämns

- '*befattningshavare som handhar säkerhets- eller ordningstjänst vid järnvägsanläggning*' i lagen (1975:688) om skydd för viss tjänsteutövning.
- '*befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnvägssystem*' i järnvägslagen (2004:519)
- '*befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnväg*' i lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m.

Följande personal är personal med befogenheter och skydd i säkerhets- eller ordningstjänst:

- *Tjänstgörande uniformerad ombordpersonal*: Tjänstgörande ombordpersonal ¹, klädd i SJ-uniform eller i annan uniform som bärs av tågpersonal ¹ eller biljettgranskare ¹.
- *Personal som tjänstgör i trafiksäkerhetstjänst*: Förare, växlingspersonal, och annan personal som tjänstgör i en arbetsuppgift som kräver en behörighetsfunktion i trafiksäkerhetstjänst, enligt SJF 015, Behörighetsfunktioner i trafiksäkerhetstjänst.

---

¹ Termerna 'ombordpersonal', 'tågpersonal' och 'biljettgranskare' har den betydelse som anges i SJF 011.22, Resandetågs bemanning – trafiksäkerhet samt brand- och evakueringsberedskap.

Bilaga 1

Utdrag ur lag (1975:688) om skydd för viss tjänsteutövning. Utdrag ur brottsbalken (1962:700)

a) *Utdrag ur lag om skydd för viss tjänsteutövning:*

Skydd som avses i 17 kap. 5 § brottsbalken skall tillkomma

1. befattningshavare som handhar säkerhets- eller ordningstjänst vid – – – järnvägsanläggning – – –;
  2. – – –
  3. – – –.
-

b) *Utdrag ur brottsbalken:*

– – – –

17 kap. Om brott mot allmän verksamhet m.m.

1 § Den som med våld eller hot om våld förgriper sig å någon i hans myndighetsutövning eller för att tvinga honom till eller hindra honom från åtgärd däri eller hämnas för sådan åtgärd, dömes för våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Det samma skall gälla, om någon sålunda förgriper sig mot den som tidigare har utövat myndighet för vad denne däri gjort eller underlåtit. *Lag (1975:667).*

2 § Den som, annorledes än i 1 § sägs, för att tvinga eller hindra någon i hans myndighetsutövning eller för att hämnas för åtgärd däri, otillbörligen företager gärning, som för honom medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar därmed, dömes för förgripelse mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, dömes till fängelse i högst fyra år. *Lag (1975:667).*

– – – –

4 § Den som, utan att fall är för handen som förut i detta kapitel är sagt, genom att sätta sig till motvärn eller eljest med våld söker hindra någon i hans myndighetsutövning, dömes för våldsamt motstånd till böter eller fängelse i högst sex månader. *Lag (1975:667).*

5 § Vad i 1, 2 och 4 §§ stadgas skall ock gälla, om någon på sätt som i nämnda paragrafer sägs förgriper sig mot eller hindrar den, som enligt särskilt föreskrift skall åtnjuta samma skydd som är förenad med myndighetsutövning – – –. *Lag (1975:667).*

– – – –

Bilaga 2

Utdrag ur järnvägslagen (2004:519)

-----

9 kap. Ordning

1 § Utan infrastrukturförvaltarens eller ett järnvägsföretags tillstånd får inte någon beträda spårområdet för järnväg utom på platser där det klart framgår att allmänheten har tillträde.

2 § Alkoholdrycker får inte förtäras inom järnvägssystem. Förbudet gäller inte i fråga om förtäring av drycker vid tillåten servering och inte heller om ett järnvägsföretag eller en infrastrukturförvaltare för särskilt fall har medgett förtäringen. Med alkoholdrycker förstås spritdrycker, vin, starköl och öl i den betydelse dessa beteckningar har i alkohollagen (1994:738).

3 § En befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnvägssystem får från järnvägssystemet avlägsna den som överträder förbudet i 1 §, den som uppträder berusad eller stör ordningen och den som genom sitt uppträdande äventyrar säkerheten i järnvägsdriften. Om det är absolut nödvändigt, får befattningshavaren omhänderta sådana personer. Om så sker, skall polisen omedelbart underrättas. Omhändertagna får hållas kvar till dess att de har överlämnats till en polisman eller det inte längre finns skäl till omhändertagande, dock längst sex timmar.

En befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnvägssystem får från järnvägsinfrastrukturen avlägsna den som överträder förbudet i 2 §.

4 § För att verkställa en åtgärd enligt 3 § får befattningshavaren inte använda strängare medel än förhållandena kräver.

Våld får tillgripas endast när andra medel inte hjälper. Om våld tillgrips, skall den lindrigaste form användas som kan förväntas leda till det avsedda resultatet. Våld får inte brukas längre än som är absolut nödvändigt.

Bilaga 3

Utdrag förordning (1985:200) om järnvägs befordringsskyldighet m. m

-----

3 § Järnvägen får vägra att befordra den som uppträder berusad eller stör ordningen och den som genom sitt uppträdande äventyrar eller kan befaras äventyra säkerheten i järnvägsdriften. Detsamma gäller den som inte rättar sig efter tillsägelse som järnvägspersonal meddelar i tjänsten.

Bilaga 4

Utdrag ur lag (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m.

1 § ---

Spritdrycker, vin eller starköl, som påträffas hos den som förtär --- sådana drycker i strid med villkor enligt --- lokal ordningsföreskrift skall, oavsett vem dryckerna tillhör, förklaras förverkade, om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma skall gälla alkoholdrycker som påträffas hos den som förtär sådana drycker i strid --- med 9 kap. 2 § järnvägslagen.

Vad som sagts i tredje stycket gäller också i fråga om sådana drycker som avses där och som påträffas hos någon som vid tillfället var i sällskap med den som bröt mot bestämmelsen, om det är sannolikt att dryckerna var avsedda även för den senare. *Lag (2004:521)*.

2 § Vid beslag av egendom som avses i 1 § skall vad som i allmänhet är föreskrivet om beslag i brottmål tillämpas, dock med följande avvikelser:

1. Beslagtagen egendom får bevisligen förstöras om värdet är ringa eller om det annars måste anses försvarligt att förstöra egendomen. ---

---

---

1 a. ---

2. ---

3. I fråga om sådana drycker som avses i 1 § tredje stycket och som förtärs --- i strid --- med 9 kap. 2 § järnvägslagen (2004:519) har den som tjänstgör som --- befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnväg samma rätt att ta egendomen i beslag som enligt rättegångsbalken tillkommer en polisman.

Ordningstvakt eller befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnväg som har verkställt beslag skall skyndsamt anmäla detta till polismyndigheten och överlämna den beslagtagna egendomen. *Lag (2005:286)*.

3 § ---

Bilaga 5

Utdrag ur lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik

1 § Den som driver kollektiv persontrafik, för vilken regeringen eller förvaltningsmyndighet fastställer taxa, får under de förutsättningar som anges i denna lag taga ut tilläggsavgift av resande som ej kan förete giltig biljett.

Regeringen eller förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att denna lag skall gälla även annan utövare av kollektiv persontrafik än sådan som avses i första stycket.

Tilläggsavgift tages ut utöver avgift för biljett. *Lag (1982:309).*

2 § Tilläggsavgift får ej tagas ut om avsaknaden av giltig biljett får anses vara ursäktlig med hänsyn till den resandes ålder, sjukdom, bristande kännedom om lokala förhållanden eller annan omständighet.

— — — —

5 § Resande som vägrar att lösa biljett eller erlägga tilläggsavgift får avvisas från färdmedlet av tjänsteman som utför avgiftskontroll. Vad som nu har sagts om färdmedel gäller även sådant område för järnvägs-, spårvägs- eller tunnelbanetrafik till vilket allmänheten äger tillträde endast om färdavgift har erlagts.

På begäran av tjänsteman som utför avgiftskontroll lämnar polismyndighet handräckning för verkställande av sådan avvisning som avses i första stycket.

Kommentar till ovanstående utdrag

Vägverket har beslutat att lagen skall gälla även i SJ:s trafik (jfr 1 § andra stycket). Bestämmelserna om avvisning i 5 § gäller alltså vid SJ.